

מחודדים

ת"ר ושנתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפ"ך (קידושין ל.)

סיכומי דף היומי
 מערכת: 073-249-0403
 sikumhadaf12@gmail.com
 לע"נ
 הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
 בהרה"ח ר' בנימין ביינוש זצ"ל

גליון 185

שב"ק פר' בה"ב כ"ב אייר תש"פ

דף ע"א ע"ב

גרוגרת - הוא השיעור לכל איסורי מלאכות שבת באוכלין.

קצר וטחן כגרוגרת בשגגת שבת וזדון מלאכות, וחזר וקצר וטחן כגרוגרת בשגגת מלאכות וזדון שבת. אם נודע לו על קצירה או על הטחינה (או על שתיהן) של שגגת שבת, והפריש חטאת אחת (שמכפרת על קצירה וטחינה של שגגת שבת), וחזר ונודע לו על קצירה וטחינה של שגגת מלאכות, חטאת הבאה על קצירה וטחינה של שגגת שבת גוררת גם קצירה וטחינה של שגגת מלאכות, ששניהם נעשו בהעלם אחד, ואע"פ שהעלמה של שניה חלוק קצת מהראשונה, נקרא העלם אחד כיון שלא נודע לו שחטא.

נודע לו רק על קצירה של שגגת מלאכה והפריש עליה קרבן, הקצירה גוררת גם קצירה של שגגת שבת, ששתיהן בהעלם אחד, וגם הטחינה של שגגת שבת ששגגת שבת תלויות בקרבן אחד ואין כפרה לזו בלא זו. וטחינה של שגגת מלאכה, לרבא, במקומה עומדת דגרידה לגרידה לא אמרינן, לאביי, שם טחינה אחת היא ואמרינן גרידה לגרידה.

אכל שני זיתי חלב בהעלם אחד ונודע על אחת מהן, וחזר ואכל כזית בהעלמו של שני, הביא קרבן על אמצעי נתכפרו כולם, שכולם היו בהעלם של אמצעי. הביא קרבן על הראשון, מתחילה אמר רבא רבא ראשון ושני מתכפרין, שהשני היה בהעלם ראשון, אבל שלישי אינו מתכפר, וכן אם הביא על שלישי ושני מתכפר ולא ראשון. לאביי הביא קרבן על אחד מהן נתכפרו כולם משום גרידה, וקיבל רבא את דבריו.

מדברי אביי ורבא הנ"ל מבואר שאם קצר כשיעור בזדון שבת ושגגת מלאכות וחזר וקצר כשיעור בזדון מלאכות ושגגת שבת נחשב להעלמה אחת ומביא חטאת אחת על שתיהן, ולרבי זירא (ו"א רבי ירמיה) ספק הוא אם חייב שתיים או מתכפר באחת, לרבי אסי (ו"א רבי זירא) פשוט שהוא כשתי העלמות וחייב שתי חטאות.

קצר או טחן חצי גרוגרת בשגגת שבת וזדון מלאכה, וחזר וקצר או טחן חצי גרוגרת בשגגת מלאכות (קודם שנודע לו על טעא הראשון), רבי זירא (ו"א רבי ירמיה) נסתפק אם נחשבים להעלם אחד ומצטרפין לחיוב חטאת, או ששתי העלמות הן ואין מצטרפין לחיוב חטאת, לרבי אסי (ו"א רבי זירא) פשוט שאין מצטרפין ופטור מחטאת.

אכל חלב וחלב בהעלם אחד חייב חטאת אחת, וכן חצי זית וחצי זית תוך כדי אכילת פרס.

אכל חלב וחלב בשני תמחויין (בשני מיני תבשיל אחד צלי ואחד מבושל) - בשני זיתים לרבי יהושע חייב שתיים דתמחויין מחלקין. ובשני חצאי זיתים, י"א שמצטרפין לחיוב חטאת אחת. וי"א שאין מצטרפין ופטור מחטאת.

דף ע"א ע"ב

לרבן גמליאל אין ידיעה לחצי שיעור, שאם אכל חצי שיעור ונודע לו וחזר ואכל חצי שיעור חייב.

אכל שני זיתי חלב בהעלם אחד ונודע לו על הראשון וחזר ונודע לו על השני - לרבי יוחנן חייב שתיים שנאמר על חטאתו והביא (שיביא על כל חטאת), ולריש לקיש חייב אחת שנאמר 'מחטאתו ונסלח לו' (אפילו לא הביא אלא על מקצת חטאתו נסלח כולו). לריש לקיש 'על חטאתו' היינו לאחר כפרה (שם הקריב כבר קרבן על הראשון יביא שני), ולרבי יוחנן 'מחטאתו' היינו שאם אכל כזית ומחצה ונודע לו על כזית, וחזר ואכל עוד חצי בהעלמו של שני, פטור מחטאת שניה.

נסתפק בגמ' במחלוקת רבי יוחנן וריש לקיש, האם נחלקו כשנודע קודם הפרשה אם ידיעות מחלוקת או הפרשות מחלוקת, אבל לאחר הפרשה לדברי הכל חייב שתיים, או שנחלקו כשנודע לו אחר הפרשה אם הפרשות מחלוקת או כפרות מחלוקת, אבל קודם הפרשה לדברי הכל חייב אחת, או שנחלקו בין בזה ובין בזה.

יום א' פר' במדבר כ"ג אייר תש"פ

דף ע"ב ע"א

היו לפניו שתי חתיכות, אחד של קדש ואחד של חולין, ואכל אחת מהן ואינו יודע איזו אכל - לר"ע מביא אשם תלוי על ספק מעילה, ואינו משלם קרן וחומש עד שיודע לו, ויביא עמה אשם מעילות ודאי. לר' טרפון יביא קרן וחומש, ויביא איל, ויאמר, אם ודאי מעלתי זו מעילתי וזו אשמי, ואם ספק שלא עתיד ספיקי להודע לי, אשם זה אשם תלוי, והמעות לנדבה. וכשנודע לו שמעל א"צ להביא אשם אחד. ושמענו מדבריו, שאשם ודאי א"צ ידעיה קודם הבאת כפרתו, שהרי מכפר לו אע"פ שכשהביא עדיין לא נודע לו.

בעל חמש בעילות בשפחה חרופה: במזיד - מביא אשם אחד על כולם. בשוגג - אם היו בהעלם אחד ונודע לו א"כ על כולם מביא אשם אחד, אם נודע לו בין ביאה לביאה, לר"ע הסובר באשם ודאי שצריך ידיעה תחילה - תלוי במחלוקת רבי יוחנן וריש לקיש (לעיל ע"א), לרבי יוחנן מביא על כל ביאה ולריש לקיש אשם אחד על כולו. לרבי טרפון שא"צ ידיעה באשם ודאי בתחלה - גם לרבי יוחנן חייב רק אשם אחד.

בעל והפריש קרבן וחזר ובעל, לרבני הכל אינו מצטרף ומביא קרבן נוסף.

דף ע"ב ע"ב

נתכוין להגביה את התלוש (כגון סכין שנפל בערוגה) וחתך את המחובר פטור, שהוא מתעסק בהגבהה ולא בחתיכה, ומסעק פטור. נתכוין לחתוך את התלוש וחתך מחובר, לרבא פטור, שלא נתכוין לחתיכת איסור אלא מתעסק בחתיכת היתר, לאביי חייב כיון שמתכוין לחתיכה.

חומר שבת מעבודה זרה, שבשבת אם עשה שתי מלאכות בהעלם אחד חייב על על אחת ואחת (וכן בכל עבירות שבתורה אם עשה כמה עבירות בהעלם אחד), ובע"ז אם יזבח וקטר וניסך בהעלמה אחת חייב אחת.

שגג בע"ז ולא מתכוין - אם סבור שבית הכנסת הוא והשתחוה לה פטור, משום שלבו לשמים. ראה אנדרתא והשתחוה לה, אם לא קבלה לאלוה אינו כלום. עבד ע"ז מאהבת או מיראת אדם וסבר שמכוין שאין מתכוין לאלהות מותר, לאביי חייב חטאת, לרבא פטור (אם מפרש שעושה לשם אהבה ויראה, תוס'). 'האומר מותר', כגון גר שנתגייר וסבור שאין ע"ז בתורה, חייב.

יום ב' פר' במדבר כד אייר תש"פ

דף ע"ג ע"א

סבר על החלב ששומן הוא ואכלו חייב, שהמתעסק בחלבים ועריות חייב שכן נהנה. וכן אם בלע חלב נימוח וסבר רוק הוא, חייב אע"פ שלא נתכוון לאכילה כלל (דרוק לאו בר אכילה אלא בליעה).

נתכוון לזרוק שתיים וזרק ארבע, וכן אם סבור שהוא רה"י ונמצא רה"ר - לרבא פטור, שלא כיוון לזריקת איסור, אלא מתעסק בדבר של היתר ועלתה בידו איסור, לאביי חייב, משום שכיון למעשה זריקה.

עשה כל ל"ט מלאכות בהעלם מלאכות וזדון שבת חייב על כל אחת ואחת. לאביי משכחת לה זדון שבת כששגג בכל המלאכות, כשידע שכל המלאכות אסורות וטעה בשיעורו, שנתכוון לפחות מכשיעור ועשה כשיעור וחייב חטאת (שאינו דינו כמתעסק), ולרבא (שבאופן זה פטור משום מתעסק) משכחת לה לרבי יוחנן כששגג כרת והזיד בלאו, ולריש לקיש כשידע לשבת בתחומין וכרבי עקיבא.

משנה. ל"ט אבות מלאכות - א. זורע, ב. חורש, ג. קוצר, ד. מעמר, ה. דש, ו. זורה, ז. בורר, ח. טוחן, ט. מרקד, י. לש, יא. אופה, יב. גוזז צמר, יג. מלבן, יד. מנפץ, טו. צובע, טז. טווה, יז. מיסך, יח. עושה שתי בתי גירין (שנתן שתי חוטים בתוך הבית גיר), יט. אורג שני חוטיין, כ. פוצע שתי חוטיין (מנתק עורפי החוטיין), כא. קושר, כב. מתיר, כג. תופר שתי תפירות, כד. קורע ע"מ לתפור שתי תפירות, כה. צד צבי, כו. שוחט, כז. מפשיט, כח. מולח עור, כט. מעבד עור, לו. ממחקו (מגרר שערו), לא. מחתכו, לב. כותב שתי אותיות, לג. מוחק ע"מ לכתוב שתי אותיות, לד. בונה, לה. סותר, לו. מכבד, לז. מבעיר, לח. מכה בפטיש, לט. מוציא מרשות לרשות.

דף ע"ג ע"ב

מגיניא דמתניתין קמ"ל - שאם נתעלמו ממנו כל הלכות שבת חייב קרבן על כל אחת ואחת, ולהשמיענו מגין החטאות שהוא חייב.

הטעם ששינונו במשנה זורע לפני חורש אע"פ שחורשין קודם זריעה, שהתנא מארץ ישראל שחורשין שם לאחר זריעה כדי לכסות הזרעים לפי שהארץ קשה, ומשמיענו שגם זה בכלל חרישה.

זורע זומר נוטע ממריך ומרכיב מלאכה אחת הן, ואם עשה כולן חייב אחת. וכולן אבות הן חוץ מזומר שהוא תולדה.

הזומר (להצמיח הגפן) וצריך לעצים להסקה חייב שתיים, משום קוצר ומשום נוטע. וכן הקוצר שחת שקוצרין וחזר וצומח, או חותך תרדין שחוזרין וגדילין, חייב שתיים.

חורש וחופר וחורץ כולן מלאכה אחת וחייב אחת, דכולהו לרפויי ארעא עבידי.

הייתה לו גבשושית ונטלה, בבית חייב משום בונה שמשוה את הקרקע, בשדה חייב משום חורש שמרפה את הקרקע. וכן אם הייתה לו גומא וטממה.

החופר גומא ואין צריך אלא לעפרה פטור, ואפילו לרבי יהודה שמחייב במלאכה שא"צ לגופה, היינו כשמתקן אבל כאן מקלקל הוא.

הקוצר (תבואה) הבוצר (ענבים) הגודר (תמרים) המסיק (זיתים) והאורה (תאנים) כולן מלאכה אחת הן.

זרק פיסת רגבים על דקל ונפלו התמרים - לרב פפא חייב משום תולש ומשום מפרק, שמפרק התמרים מן המכבדות והוא תולדה דדש. לרב אשי פטור, שאין זה דרך תלישה ופריקה וכלאחר יד הוא.

הצובר מלח ממשרפות מים שהחמה שורפת שם המלח, לרבא חייב משום מעמר לרב אשי אין מעמר אלא בגידול קרקע.

דש. מנפץ (פשתו בגבעוליו), **ומנפץ** (צמר גפן בקשת), כולן מלאכה אחת הן.

דף ע"ד ע"א

זורה בורר מוקד כולן מלאכה אחת שמפריש אוכל מן הפסולת, והתנא מנאם לשלשה אבות לפי שהיו כולם במשכן. ולא מנה 'כותש' (במכשת חטין להסיר קליפתם) שהוא בכלל דש, אע"פ שהיה במשכן, לפי שנקט סידורא דפת ועני אוכל בלא כתישה.

לשון הברייתא 'היו לפניו מיני אוכלים בורר ואוכל, בורר ומניח, ולא יברור, ואם בירר חייב חטאת' ונחלקו אמוראים בפירושה. א. **לעולא**, בורר ואוכל לבו ביום, בורר ומניח (לאחרים, תוס') לבו ביום, ולמחר לא יברור ואם בירר חייב חטאת. רב חסדא תמה ע"ז שאין היתר לאפות או לבשל לבו ביום. ב. **לרב חסדא**, בורר ואוכל או מניח פחות מכשיעור, וכשיעור לא יברור וחייב חטאת. ותמהו עליו הרי י"א שחצי שיעור אסור מן התורה. ג. **לרב יוסף**, בורר ואוכל או מניח ביד, בקגון ותמחו פטור מחטאת (רכלאחר יד הוא שיעקר ברירה בנפה וכברה), אבל אסור לכתחילה שדומה לברירה, בנפה וכברה חייב חטאת. ד. **לרב המנוא** בורר ואוכל או מניח אוכל מתוך הפסולת, שאין זה דרך ברירה, ופסולת מתוך האוכל חייב חטאת. ה. **לאבני** בורר או מניח לאכול לאלתר שאין זה דרך בוררין, ולבו ביום נעשה כבורר לאוצר (להצניע) וחייב חטאת.

היו לפניו שני מיני אוכלין וביירר, בנפה וכברה חייב חטאת, בקגון ותמחו פטור אבל אסור, ולהניח לאלתר מותר.

הבורר תורמוסות מתוך פסולת שלהן חייב, אע"פ שהבורר אוכל מתוך פסולת פטור, כיון שבישלו אותם שבע פעמים הוא רך ונימוח, ואם לא יפרידו יסריח, דינו כפסולת מתוך אוכל (ע"פ פירוש א' ברש"י וע"ש עוד שני פירושים).

דף ע"ד ע"ב

החותך לחתיכות דקות סלק או עצים חייב משום טוחן, ואם מקפיד לחותכן במדה חייב משום מחתך.

התנא מנה אופה ולא מבשל שהיה במשכן בבישול סממנין, משום שנקט סידור הפת שהחתיכל בו (ואופה וקולס בישול שהוא בישול הפת).

המשליך יתד לח לתנור שיתקשה חייב משום מבשל, משום שבתחילה מטרפה על ידי חום האור וזהו בישולו, ולאחר שיצאו מימיו הוא מתקשה.

המתין זפת חייב משום מבשל, אע"פ שחוזר ומתקשה.

העושה חבית של חרס חייב שבע חטאות - א. טוחן הרגבים, ב. בורר צרורות הגטות, ג. מוקד בנפה, ד. מבשל הטיט והוא לש, ה. ממרח וממחה הטיט והוא ממחוק, ו. מבעיר אור הכבשן, ז. מצרפו היינו בישול. **ובתנור חייב שמונה**, שלאחר שמצרפו בכבשן טח עליו טפילה והוא גמר מלאכתו וחייב משום מכה בפטיש (אבל חבית נגמר מאליו בתנור).

העושה כוורת של קנים חייב אחת עשרה - א. זומר הקנים שצריך להם חייב משום קוצר, ב. נוטע, ג. אספס חייב משום מעמר, ד. בירר יפות - בורר, ה. החליקן - ממוחק, ו. עשאן דקות - טוחן, ז. חתכן במדה - מחתך, ח. הסיך השתי - מיסך, ט. ארג אחת למעלה ואחת למטה - עושה שני בתי גירין, י. אורג, יא. חתך לאחר אריגתה - מכה בפטיש. ואם עשה שפה חייב שלש עשרה משום תופר וקושר.

הטווה צמר שעל גבי הבהמה - י"א שחייב שלש חטאות, משום גוזז, מנפץ, וטווה. וי"א שאין זה דרך גזיזה או ניפוך או טויה להדיוט, והוא כלאחר יד, ורק נשים חכמניות במשכן היו דרכן בכך.

התולש נוצה גדולה מכנף העוף חייב משום גוזז, קוטמו - שחותך ראשו הדק וראוי להניחו בכך וכסת חייב משום מחתך, מורט שערו ליתנו בתוך כר וכסת חייב משום ממוחק.

קושר ומתיר במשכן - לאבני אורגי יריעות שנפסקה להן חוט קושרין אותה, לרבא צדי חלזון לצבוע התכלת בדמו קושרין ומתירין הרשות.

התופר שתי תפירות חייב רק אם קשרן כדי שיהיו של קיימא.

יום ד' פר' במדבר כ"ח אייר תש"פ

דף ע"ה ע"א

קריעה במשכן היתה כשניקבה יריעה ע"י תולעת, שקורעין את הנקב למטה ולמעלה שלא תהא תפירה עשויה קמטין.

המותח חוט של תפירה, ומחבר ע"י כן שתי חתיכות הבגד חייב משום תופר.

מגושותא - שאמרו בכל מקום, לשמואל מכשף, לרב מין האדוק בע"ז ומגדף את ה' ומסית לע"ז. ואסור ללמוד ממין זה (אפילו דבר תורה) והלומד ממנו דבר אחד חייב מיתה. אבל מן המכשף אסור ללמוד רק כדי לעשות, אבל אתה למד להבין ולהורות (שאם יעשה נביא שקר כישוף, תבין שהוא מכשף).

מצוה לחשב תקופות ומזלות שנאמר כי היא חכמתכם וגו'. היודע לחשב ואינו חושב אסור לספר הימנו, ועליו הכתוב אמר ואת פועל ה' לא יביטו וגו'.

הצד חלזון ופוצעו (דוחקו ודיחה) - לרבי יהודה חייב משום צידה ומשום דישה, לת"ק רק משום צידה שאין דישה אלא בגדולי קרקע. **ומשום נטילת נשמה אינו חייב**, לרבי יוחנן כשפצעו מת, ולרבא אפילו אם פצעו חי מתעסק הוא אצל נטילת נשמה, ואע"פ שהוא פסיק רישא, מותר כיון שרוצה שלא ימות, שדם החי טוב מדם המת, ואין פסיק רישא חייב רק בדבר שלא אכפת לו.

דף ע"ה ע"ב

שוחט - חייב משום נטילת נשמה, ולרב חייב גם משום צובע, שרוצה שיהיה בשר בית השחיטה צבוע בדם, כדי שיראו שנשחט היום ויבואו לקנות.

מולח עור היינו מעבד, שהמליחה צורך עיבוד, ואפיק במתני' חד מינייהו ועייל שרטוט (שמשרטטין העור במקום שמחתכו אח"כ).

המולח בשר - לביתו מותר, שאין אדם עושה אכילתו עץ. המולחה הרבה להוליכו לדרך, לרבה בר ר"ה חייב משום מעבד, לרבא אין עיבוד באוכלין.

השף בקרקע שבין העמודים בשבת כדי שיהא חלק, חייב משום ממוחק. **המגמר ראשי כלונסות** שיהיו שוין וחדין, חייב משום מחתך. **המחליק תחבושת על המכה**, חייב משום ממוחק.

משמחת אבן לאחר שנעקרה מן החר ונחצבה, והצר צורה בכלילנאותו, והמנפח בכלי זכוכית כשחותך, שנעשה ע"י ניפוח, חייב משום מכה בפטיש. הנוטל ראשי חוטין מן הבגד במקום שנקשרו כשניקת בה חוט, או קשין וקסמין שנארגו בה בלא כוונה, חייב משום מכה בפטיש אם מקפיד עליהם. **כל דבר שהוא גמר מלאכה חייב משום מכה בפטיש.**

כתב אות גדולה במקום שאפשר לכתוב שתיים פטור, מחק אות גדולה במקום שאפשר לכתוב שתיים חייב, שהרי מוחק ע"מ לכתוב שתי אותיות.

העושה אב עם תולדה שלו - לרבי אליעזר חייב שתיים, ולתנא דמתני' חייב אחת.

רבי יהודה מוסיף שובט, שמשוה חוטי השתי בכרכר, ומדקדק, שמכה חוטי הערב בכרכר כדי ליישבו שלא יהא מתוח ביותר. ולחכמים שובט בכלל מיסך ומדקדק בכלל אורג.

משנה. מין העשוי לצורך האדם, ויש בו שיעור הראוי להצניעו, המוציא חייב חטאת. ואם לאו, חייב רק מי שחביבו לו והצניעו, אבל אדם אחר אינו חייב עליו שאין זו מלאכה אצלו.

עצי אשירה - אינו עשוי להצניעו, שאסורין בהנאה. **דם גדה** - י"א שעשוי להצניעו לחתול, וי"א שאין עשוי להצניעו לפי שהמאכילו לחתול נחלש.

יש בו שיעור שרוב בני אדם עשויים להצניעו - לתנא דמתני' גם העשיר חייב עליו אע"פ ששיעור זה אינו חשוב לו, לר"ש כל אחד חייב כשיעור שהוא עצמו דרכו להצניעו, **אין בו שיעור והצניעו** - לתנא דמתני' חייב רק המצניעו, אבל אחר המוציא פטור, לר"ש בן אלעזר כיון שהצניעו אחד ובא אחר והוציא נחתיים זה במחשבה של זה.

יום ה' פר' במדבר כ"ז אייר תש"פ

דף ע"ו ע"א

משנה. שיעור החייב בהוצאה: א. **תבן** - כמלא פי פרה, ב. **עצה**, שהוא תבן של מיני קטניות - כמלא פי גמל, ג. **קש** - כמלא פי טלה (והוא כגורגרת, גמ'), ד. **עשבים** - כמלא פי גדי (פחות מפי טלה), ה. **עלי שום ובצלים** - לחים (שראיים לאדם ולא לגדי) כגורגרת, יבשים, כמלא פי גדי. ואין מצטרפין זה עם זה.

המוציא תבן כמלא פי פרה לגמל - למסקנא לדברי הכל חייב, כיון שראוי לפרה מצניעין כמוהו. **המוציא עצה כמלא פי פרה לפרה** - לרבי יוחנן פטור שאין בו שיעור לגמל, ולפרה הוי אכילה ע"י הדחק ולא שמה אכילה, לריש לקיש חייב שאכילה ע"י הדחק שמה אכילה.

צירוף שיעורים זה עם זה - הקל, ששיעורו גדול, אינו מצטרף להשלים שיעור חמור שהוא הקטן ממנו, כגון עצה ששיעורו כפי גמל, אין מצטרף עם תבן להשלים מלא פי פרה. החמור ששיעורו קטן משלים את הקל, כגון תבן ששיעורו כפי פרה מצטרף עם עצה להשלים שיעור פי גמל, משום שראויים ביחד לדוגמא.

שיעור לטומאת מדרס הזב: בגד - ג' על ג', **שק** - ד' על ד', **עור** - ה' על ה', **מנפץ** - ו' על ו'. ומצטרפין זה עם זה מפני שראויים ליטמא מושב.

דף ע"ו ע"ב

משנה. שיעור הוצאה באוכלים כגורגרת. **כל מאכלי אדם מצטרפין זה עם זה**. **קליפין גרעינים עוקצין סובין** (קליפת חטין הנושרת ע"י כתישה) **ומורסן** (הנשאר בנפח), **אין מצטרפים להשלים השיעור**.

קליפי עדשים - לרבי יהודה מצטרפין שמתבשל עמם (אבל לא הקליפה החיצונה). **קליפי פולין** - חדשים מצטרפין, ישנים לא, מפני שהן שחורות ונראין כזבובים בקערה.

סובין ומורסן: להשלים שיעור חלה - מצטרפין, שעני אוכל פתו המעורבת בהן ונקרא לחם הארץ. **להוצאת שבת** - אין מצטרפין, דמידי דחשיב בעיני ואינם חשובים אוכל.

פרק המוציא יין

משנה. שיעור הוצאה: **יין חי** - כשיעור שנותנים לכוס למוזג אותו במים כהלכתו. **חלב** - כדי גמיעה (של אדם בינוני והוא פחות מכדי לזנוח, רמב"ן). **דבש** - ליתן על מכה שבגב סוסים וחמורים מחמת המשאוי (ו"מ מכה שע"ג יד או רגל). **שימן** - לסוך אבר קטן. **מים** - לשוף בהן קילור שעל העינו. **שאר משקין או מים סרוחין** - רביעית. **לר"ש כולן ברביעית**, ושיעורין אלו רק למי שהצניעו (שבפחות מאלו פטור אפילו אם הצניעו).

כוס של ברכה צריך שיהא בו רובע רביעית יין חי, כדי שימוזגו בשלשה חלקים מים. וזהו שיעור ששינו כדי מזיגת הכוס.

יום ו' פר' במדבר כ"ח אייר תש"פ

דף ע"ז ע"א

שיעור יין חי לכוס של ברכה - רבא מוכיח ממשנתינו שהוא רובע רביעית, שהרי שיעור כל המשקין להוצאה ברביעית, ובין חי רובע רביעית שראוי לרביעית לאחר מזיגה, ורבא לשיטתו ששיעור מזיגה שלשה חלקים מים. אבין דחה הראיה שאין יצטרפו מים בכד לשיעור רביעית, ובהכרח שכך שיעורו (ואפשר שאפילו אם יעמוד לאחר מזיגה על פחות מרביעית). וחולק גם על רבא בשיעור מזיגה וסובר שהוא שני חלקים מים ושליש יין.

דם הנראה כיון שירוני המוזג בשתי חלקי מים - **טמא**. וגם לרבא שיעור מזיגה ליין חי הוא שלשה חלקים, לל"א משום שהוא יין רפוי ודי בשני חלקים, ולל"ב דם שנראה כיון מוזג בשתי חלקים הוא מראה דם ולא בשלשה חלקים, אבל לטעם יין צריך שלשה חלקים דוקא.

שיעור יין קרוש להוצאה - כזית, משום שאז היה בו רביעית קודם קרישה. וצריך בו רביעית שלימה שלא שייך בו מזיגה.

דם נבילה - לב"ש אינו מטמא (לל"א ברש"י אפילו טומאה קלה, ולרש"י אינו מטמא אדם כנבילה אבל מטמא טומאה קלה), לב"ה מטמא.

שיעור הדם שמתמא לב"ה - אמר ר"י ב"ר יהודה רביעית, שיעמוד על כזית אם יקרוש. ואין ראייה שסובר כך גם בשיעור הוצאת יין קרוש, שדם עב הוא ורביעית נעשה כזית, אבל יין נפחו רב ומצטמק לשיעור קטן, ואפשר שכזית בא מיותר מרביעית.

דף ע"ז ע"ב

שיעור הוצאה בחלב בהמה - כדי גמיעה, חלב של אשה ולובן ביצה - ליתן במשיפה של קילור, קילור - לשוף במים לשני העינים, רב אשי נסתפק אם גם מה שנדבק באצבעותיו בכלל השיעור.

דבש ליתן על הכתית - רב אשי נסתפק אם כדי לתת על כל המכה או בעליון של מכה.

כל מה שבאי הקב"ה בעולמו לא ברא דבר אחד לבטלה. שכלול לכתית, זבוב לצרעה, יתוש לנחש, נחש לחפנית, סממית לעקרב.

משמחת אימות - ח' חלש על הגיבור, מפגיע (חיה קטנה) על ארי שקולה גדול, יתוש על פיל שנכנס בחוטמו, סממית על עקרב שנכנס באזנו, סנונית על הנשר שנכנסת תחת כנפיו, כילבית על לויתן שנכנס באזנו.

עזים הולכות בראש העדר - כברייתו של עולם שקדם חושך לאור. רחלים שמתכסים בצמרן מכוסות בזנב, עזים שאין מתכסין מהן מגולות. זנבו של גמל קצר שלא ידבקו בה

קוצים, של שור ארוך להבריח בו יתושים. קרן הארבה (או נמלה) רך שלא תיעקר ע"י העצים ויתעורר. כל בריה שעוצם עיניו יורד העליון על תחתון, ובתרגול להיפך שלא יכנס עשן בעיניו ויתעורר.

שלשה מוסיפין גבורה כשמזקינין, דג נחש וחזיר.

שמן לסוך בו אבר קטן - למסקנא נחלוק תנאים בזה, לר"ש בן אלעזר אבר קטן (אחד מפרקי אצבע קטנה) של קטן בן יומו, ולרבי נתן אבר קטן של גדול.

שב"ק פר' במדבר כ"ט אייר תש"פ

דף ע"ח ע"א

דבר הראוי לשני דברים: אחד שכיח ואחד לא - שיעורו להוצאה כדבר השכיח אפילו לקולא ששיעורו גדול. **שניהם שכיח** - מחמירין כשיעור הקטן שבו. י"ן - שתייתו שכיח ורפואתו לא, הולכים אחר שתייתו לקולא. וכן חלב. **דבש** - אכילתו ורפואתו שכיח, הולכים אחר רפואתו לחומרא. **מים** - לאביי במקום עניים שישפין העין רק במים, רפואתו גם שכיח והולכים אחר רפואתו לחומרא, (אבל בשאר מקומות רפואתו לא שכיח והולכים אחר שתייתו), לרבא בכל מקום רפואתו שכיח משום ששאר משקים מסכנין על העין ומונעים ראייתו, והולכים אחר רפואתו.

שיעור דם - רביעית. לר"ש בן אלעזר דם של תרגולת הבר שכוחלין לברקית שיעורו כדי לכחול עין אחת. וכן סובר רשב"ג בדם עטלף שכוחלין ליארוד (תבלול או טיפות לובן שבעין).

שיטת ר"ש - מי שלא הצניע חייב בכל המשקין רק ברביעית, ומי שהצניע חייב בכל דבר לפי שיעורו, אבל הצניע פחות משיעורו פטור. לת"ק המצניע חייב אפילו בכל שהוא, ומי שלא הצניע חייב בכל דבר כפי שיעורו.

תלמיד שהוציא פחות מכשיעור שהצניע רבו לר"ש בן אלעזר חייב כשיטתו (ע"ו). שזה נתחייב במחשבתו של זה.

שיעור הוצאת טיט - לעשות בהם פי כור (נקב שנותנין בו מפוח, ושיעורו קטן). **המוציא שופכין** - חייב שראוי לגבל בו טיט, ושיעורו רביעית, אע"פ שגם בפחות יכול לגבל כשיעור הראוי לפי כור, אין אדם טורח לגבל טיט לעשות פי כור.

דף ע"ח ע"ב

שיעורי הוצאה: חבל - לעשות אוזן לקופה. **גמי** - לת"ק לעשות תלמי לנפה וכברה לתלותו בו, לרבי יהודה ליטול מדת מנעל לקטן.

נייר - לכתוב עליו קשר מוכסין (שתי אותיות גדולות למי שכבר נתן המכס או מנחל לו). והמוציא קשר מוכסין חייב. **נייר מחוק -** (שאינו ראוי לכתוב עליו) לכרוך על צלוחית קטנה.

עור - לעשות קמיע. **קלף -** לכתוב פרשת שמע. **דיו -** לכתוב שתי אותיות (על שתי חוליות של כלי או על קרשים לזווג).

כחול - לכחול עין אחת. **דבק -** ליתן בראש שפשיף (נסר קטן שבראש קנה שצדין בה עופות. גמ' להלן פ.א). **זפת וגפרית -** לעשות נקב בכלי שנותנים בה כסף חי. **שעוה -** ליתן עפי"נ נקב קטן.

חרסית - (לבינה כתושם) לת"ק לעשות פי כור של צורפי זהב, לרבי יהודה לעשות רגל למקום מושב הכור. **סובין -** לחוש בכור של צורפי זהב.

סיד - לת"ק לסוד קטנה שבכנות להשיר השיער, לרבי יהודה לסוד את הצדעין להשכיב את השיער, ולרבי נחמיה לסוד למטה מן הצדעין (גמ' פ.א).

המוציא חבל כשיעור לעשות תלמי לנפה וכברה (שקטן מאוזן לקופה) פטור, לפי שהוא קשה ופוגם את העין.

הוציא של לולבי דקל - לעשות אוזן לסל כפיפה מצרית. **סיב הגדל סביב הדקל -** ליתן על פי שופך קטן לסנן את היין.

רבב של שומן או שמן - לסוך תחת ריקה כגודל סלע וגרוגרת. **מוכין -** לעשות כדור קטנה כאגוז.

במשנה שנינו שיעור נייר לכתוב קשר מוכסין - והיינו שתי אותיות גדולות. בברייתא אמרו לכתוב שתי אותיות, לרב ששת היינו שתי גדולות של קשר מוכסין, לרבא שתי אותיות שלנו (שהם כנינים) ובית אחיזה, והוא כשיעור שתי גדולות של קשר מוכסין שא"צ בית אחיזה (שאוחזו כולו בכפו ומראוהו).

המוציא נייר מחוק ושטר פרוע - כשיש בלובן שבו לכתוב שתי אותיות, או ככולו לכרוך ע"פ צלוחית קטנה, חייב. לרב ששת היינו שתי אותיות גדולות. ומכאן קשה לרבא שמפרש שתי קטנות ובית אחיזה, שבאלו א"צ בית אחיזה (שאוחזו במקום המחוק או הכתב).

המוציא קשר מוכסין - קודם שהראהו למוכס, חייב. לאחר שהראהו למוכס, לת"ק פטור, לרבי יהודה חייב מפני שצריך לו. "לא הראתה למי שבא להלעלל שלא נתן מכס. "לא הראתה למוכס קטן שנתמנה ע"י הגדול. "לא הראתה למוכס אחר שהוא נאמן ואינו מבריח מן המכס.

המוציא שטר חוב קודם שפרעו - חייב. **אחר שפרעו -** לת"ק פטור ולר' יהודה חייב. **טעם מחלוקתם:** א. **לרב יוסף -** לת"ק אסור לשהות שטר פרוע בביתו (משום אל תשכן באהליך עוולה), לר"ש מותר לשהות צריך לכרוך ע"פ צלוחית. ב. **לאביי -** שטר פרוע לר"ה אסור לעוולה. וכאן שטרות. ולא נתקיים ע"י עדים שמכירים החתימות, מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו ולזה נאמן שפרעו, ולר"א א"צ לקיימו שכבר נתקיים ע"י הלוה, ונאמן לגבות בו. ג. **לרבא -** לת"ק כותבין שובר, ומלוה א"צ לו כדי להחזירו ללוה, שלא ישגנו אצלו שמה יבוא לידי מלוה, וגם אם לא יחזירו לא אכפת לו שכבר כתב לו שובר. ולר"א אין כותבין, ומלוה צריך לו להחזירו ללוה כדי שלא יחזור ויתבענו. ד. **לרב אשי** נחלקו כשהוציאו הלוה, ולר"א צריך לו כדי להראות לשאר בעלי חובות שהוא פורע חובותיו.

יום א' פר' נשא ר"ח סיון תש"פ

דף ע"ט ע"א

שיעור עור להוצאת שבת: מעובד (והוא אפס, דמליח ולא קמיה ולא עפיץ. רמב"ן) - כדי לעשות קמיע. **שאינו מעובד -** אם הוא יבש שראוי לעבדו, שיעורו כדי לעשות קמיע, כיון שראוי לעבדו שיעורו כמעובד. ואפילו אם אינו עומד לעבדו. אם הוא לח כמו שהופשט(מצה), שעדיין אינו ראוי לעיבוד, לצור בו משקולת קטנה רובע ליטרא של פומבדיתא (והוא יותר מלעשות קמיע). **דיפתרא** (מליח קמיה ולא עפיץ) - לכתוב עליו את הגט (שיעור הקטן ביותר). **קורטובלא** (מבושל ברותחין ונתקשה לישב עליו ולכיסוי מטה או לעשותו שולחן) - חמשה טפחים על חמשה טפחים.

המלבן והמנפץ והצובע והטווה - שיעורו כמלא רוחב טיט (הפרש שבין אצבע לאמה) כפול, משום שמלבן לצורך טווה שיעורו כטוויה. וכן השיעור באורג שני חוטין.

המוציא סמנמים: שרויין - לצבוע דוגמא לאירא. **שאינם שרויין -** לצבוע גג קטן לפי סבכה (הוא יותר מדוגמא). ואע"פ שעומדים לשרות אין שיעורם כשרויין, שאין אדם טורח לשרות סמנין לצבוע בהן דוגמא לאירא (אבל עור שאינו מעובד שיעורו כמעובד, שאדם טורח לעבד כשיעור קמיע).

שיעור הוצאה בזרעוני גינה קודם שזרעו - לת"ק פחות מגרוגרת, ולר"י בן בתירה חמשה גרעינים. ואע"פ שלאחר שזרעו קלח אחד חשוב (שהרי שיעור הוצאה של זבל הוא כדי לזבל קלח של כרוב ולר"ע לזבל קפלוט), אין אדם טורח להוציא גרעין אחד לזריעה.

שופכין - שיעורן ברביעית, שראויים לגבל את הטיט. ואע"פ שהמוציא טיט לעשות בו פי כור חייב אע"פ שהוא פחות מרביעית, אין אדם טורח לגבל טיט לעשות בו פי כור.

דף ע"ט ע"ב

קלף (חלק החיצון של העור) - כדי לכתוב עליו פרשה קטנה שבתפילין והיא שמע ישראל. **דוכסוטוס** (חלק הפנימי של העור שניטל קליפתו העליונה) - כדי לכתוב עליו פרישיות שמע והיא אם שמע של מזוזה. אבל כפרשה קטנה של תפילין פטור, שתפילין צריך לכתוב על קלף. וגם לרב שהשכיר בדיעבד על דוכסוטוס (ראה להלן). למצוה צריך קלף ואין בני אדם מצניעים דוכסוטוס לתפילין.

טומאת ידיים (לתרומה) בתפילין: לת"ק רצועות עם התפילין מטמאות, בפני עצמן אין מטמאות. לר"ש בן יהודה בשם ר"ש, הנוגע ברצועה טהורה, וטמא רק אם נגע בקציצה. לרבי זכאי בשם ר"ש רק אם נגע במזוזה עצמה (באגרות שבתוך הבתים).

הלכה למשה מסיני תפילין על קלף ומזוזה על דוכסוטוס. וכשכותבין על קלף כותב במקום בשר (בצד הפנימי של העור). ועל דוכסוטוס במקום שיער (צד החיצון). כתב על קלף במקום בשר או על דוכסוטוס במקום שיער פסול.

כתב תפילין על דוכסוטוס - לרבי אחא בברייתא כשר, וכן פירשו דברי רב בלשון א', ולת"ק דרב אחא פסול (וכן סבר רב בלשון ב' תוס').

כתב מזוזה על קלף - לת"ק דר"ש בן אלעזר בברייתא פסולה, וכן פירשו דברי רב בלשון א'. לר"ש בן אלעזר בשם ר"מ כשרה (וכן היה נוהג ר"מ מפני שמשמרת), וכן פירשו דברי רב ללשון ב'.

כתב ס"ת על נייר או מטלית - פסולה. כתבה על קלף או גויל או דוכסוטוס - כשרה. כתב תפילין על גויל - פסולה.

תפילין או ס"ת שבלו - אין עושין מהן מזוזה, לפי שאין מורידין מקדושה חמורה לקלה.

יום ב' פר' נשא ב' סיון תש"פ

דף פ' ע"א

המוציא דיו יבש, או לח בקולמוס או בקסת הסופר, כדי כתיבת שתי אותיות, חייב. הוציא כשיעור אות אחת ביבש, ואחת בקולמוס, ואחת בקסת הסופר, נסתפק רבא אם מצטרפין.

הוציא שתי אותיות וכתבן כשהוא מהלך חייב, שכתבתן זו היא הנחתן. **הוציא אות אחת וכתבה,** וחזר והוציא אות אחת וכתבה, פטור. שבשעה שהוציא השניה כבר נתייבשה הראשונה ונחסר שיעורה.

הוציא חצי גרוגרת, וחזר והוציא חצי גרוגרת בהעלם אחד חייב, בשתי העלמות פטור. לרבי יוסי בהעלם אחד לרה"ר אחד חייב, לשתי רשות הרבים פטור. לרבה היינו כשרה"י מפסיק ביניהם, אבל אם כרמלית מפסיק רשות אחד הוא וחייב, לאביי גם אם כרמלית מפסיק שתי רשויות הם, אבל פיסלא (עץ לרחבו של רה"ר) לא, ולרבא אפילו פיסלא מפסיק כמו לענין רשות גיטין.

הוציא חצי גרוגרת, וחזר והוציא חצי גרוגרת, והגביה את הראשונה קודם הנחת שניה, נעשית הראשונה כמי שקלטתה כלב או שרפה ופטור. הניח את הראשונה, וחזר והוציא את השניה והעבירה דרך עליה תוך שלשה טפחים, חייב.

כחול: לרפואה - לכחול עין אחת. **לקשט -** בנות כפרים שא"צ צניעות כ"כ כדי לכחול שתי העינים, ושאר נשים כדי לכחול עין אחת, שהצניעות מעוטפות וכוחלות רק עין אחת שהן מגלות.

דבק - ליתן בראש נסר קטן שבראש קנה של ציידין, שהעוף יושב עליה ונדבק בו ע"י דבק הרבב.

חרסית - לת"ק לעשות פי כור של צורפי זהב, לרבי יהודה לסוד (לטוח בקעים) טפפוט של כירה קטנה, ושיעורו קטן מת"ק.

דף פ' ע"ב

המוציא יעיר - כדי לגבל בו טיט (כשיעור הנעשה מרביעית שופכין. תוס'). **טיט (מגובל) -** לעשות פי כור של צורפי זהב.

בנות ישראל שהביאו שתי שערות ולא הגיעו לשניים הראויות לכך - עניים טופלות אותן בסיד, עשירים בסולת, בנות מלכים בשמן המור, י"מ שהוא 'סכת' וי"מ שמן זית שלא הביא שלישי.

שיעור הוצאה בסיד - לת"ק - לסוד אצבע קטנה שבכנות כדי להאדים. לרבי יהודה - לסוד את הצדע להשכיב את השיער. לרבי נחמיה - לסוד 'אנדיפי'. ונחלקו מהו 'אנדיפי'. רב פירש למטה מן הצדע, ונדחו דבריו מברייתא. רבי יצחק פירש כלי חרס שיש לו שני דדין, וכשממלא אותו סותם פי התחתון בסיד. רב כהנא פירש שנתות, שעושים סימנים בכלי לסאה וסאתיים וסדין אותם בסיד. עוד פירשו, שהכונה על הפדחת שלא במקום שיער, וסדין אותו להאדים.

רבי הכריע כדברי רבי יהודה בסיד הנימוח במים הרבה שעשוי לסוד כלכול, וכדברי רבי נחמיה בסיד הנגבל שעשוי לסוד 'אנדיפי'.

משנה. שיעורי הוצאה: אדמה - לר"ע לעשות חותם לשקין שנושאין בה פרקמטיא, לחכמים לעשות חותם לאגרת (והוא קטן משל ר"ע). **זבל וחול הדק -** לר"ע לזבל קלח של כרוב, לחכמים לזבל קפלוט. **חול הגס -** ליתן על מלא כף של סידין. **קנה -** לעשות קולמוס, עבה או סדוק, לבשל כשיעור גרוגרת מביצת תרנגולת שהיא קלה לבשל, טרופה בשמן ונתונה באילפס.

לת"ק לא יסוד אדם ביתו בסיד לאחר החורבן, אלא אם עירב תבן או חול שלא יא לכן לגמרי. לרבי יהודה בן מותר, חול אסור מפני שמחזק ומתקשה ע"י החול. משנתנו ששיעור חול הוא ליתן על כף סידין, לרב חסדא רבי יהודה היא שחול מויעיל לסיד, לרבא גם לחכמים היא. משום שצריך לערב החול לאחר שאסרו חכמים שלא לסייד בלא חול (רש"י בפירוש א').

קנה כדי לעשות קולמוס - המגיע לקשרי אצבעותיו. רב אשי נסתפק אם קשר עליון של אמצע היד או התחתון של אמצע האצבע.

יום ג' פר' נשא ג' סיון תש"פ

דף פ"א ע"א

משנה. שיעורי הוצאה: עצם - לת"ק לעשות כף, לרבי יהודה לעשות שן של פותחת, והוא

קטן משיעורו של ת"ק.

זכויות - לגרום בו ראש העץ של האורגין, ובברייתא תנא שיפצע בה שתי נימין כאחת.

צרוור או אבן - לת"ק כדי לזרוק בעוף, לר"א בן יעקב לזרוק בבמהה ותרניש בהכאתו, ושיעורו משקל עשרה זוז (ולא כדי לזרוק לעוף, שאין אדם טורח לטול צרוור לעוף שאפשר להבריחו בקול).

שיני פותחת הנעשין מעצם - אם עדיין לא חיצרן טהורים, שאינם ראויים לכלום. קבעם בפותחת של כלים טמאים. (שפשוטי כלי עצם מקבלים טומאה, ואע"פ שמחוברת לפותחת של עץ, הרי יש לה בית קיבול למפתח). קבעם בפותחת של דלת שער החצר, אע"פ שחיברן בדלת וקבען במסמרים טהורין, שמחובר לקרקע כקרקע.

שיעור אבנים של בית הכסא (לחייב על הוצאתם, ולהתיר טלטולם בחצר): **א. לרבי יוסי** - שלש אבנים חדודות (שראיות לקינוח), אחד קזית ואחד כאגוז ואחד כביצה. **ב. לר"י ב"ר יוסי בשם אביו** - מלא היד של אבנים. **ג. לר"מ** - שלש אבנים שכל אחד כאגוז. **ד. לרבי יהודה** שלש וכל אחד כביצה. **ה. לרבי ינאי** - כשיש מקום קבוע לבית הכסא מלא יד, ואם לאו כאגוז.

פיסת רגב שנפרכת ואינה ראויה לקינוח, אסורה בטלטול.

הנצרך לפנות ואינו יכול, בחול ממשמש בצרוור בנקב ונפתח. בשבת מותר כלאחר יד (כגון שיאחו הצרוור בשתי אצבעות), אבל בלא שיניו אסור משום השרת נימין.

מדוכה קטנה של בשמים - מלאכתה לאיסור ואסור לטלטלה, ואם יש עליה עד המעיד שעשויה לקינוח מותר, ואפילו נשטטשו ע"י גשמים כל זמן שרישומן ניכר מותר.

עשרה דברים מביאין את האדם לתחנותיו - האוכל עלי קנים, עלי גפנים, ולובי גפנים, בשר שיש בו פיגומות בלא מלח, שדרו של דג, דג מליח שלא בישל כל צרכו, שמרי יין, המקנה כסיד בחרסית וצרוור שקינח בו חבירו כשהקינוח לח ובאותו צד שקינח חבירו, אבל יבש אבצד צד שני או כשיש עליה קינוח שלו, לא. ו"א שגם התולה עצמו בבית הכסא (שאינו יושב).

דף פ"ג ע"ב

מותר להעלות אבני קינוח על הגג, ואין חוששין לטירחא יתירתא שכבוד הבריות דוחה אפילו לאו שבתורה (וכפ גם טלטול דרבנן שהסמיכה על לא תסור). ואין אומרים שהיה לו להכין מאתמול שאין אדם קובע מקום לבית הכסא, שלפעמים מוצא שם אדם והולך למקום אחר.

קיסם לחצות שינוי - לר"א נוטל מהמוטל על הקרקע ואין אומרים מוקצה הוא, לחכמים לא יטול רק מן המוכן, ואע"פ שהוא כבוד הבריות לא התירו מן המוקצה, שאדם קובע מקום לסעודה והיה לו להכין מאתמול.

אסור לפנות בשדה ניר בשבת, שמא יקח ממקום גבשושית למקום גומא ומשוה חרשיה והוא תולדה דחורש. אם היה שדה חבירו אסור גם בחול משום שדש את נירו.

צרוור שעלו בו עשבים - התולש ממנו העשבים במתכוין, חייב, שהוא מקום גידולו. אבל מותר לקנח בה שאינו מתכוין לתלוש העשבים והלכה כר"ש, ובהגבהת הצרוור מן הקרקע אין איסור תולש מן התורה (שאיין אומרים שהעשבים גדלים על הצרוור מכח לחלוות הקרקע). ואע"פ שאסור תולש, לצורך קינוח התירו משום כבוד הבריות.

פרפיסא' (עצץ נקוב. וי"מ פול או קיטנית שזורעים לכל בני הבית, ובערב ר"ה מחזיר כ"א את שלו סביב ראשו ז' פעמים ואומר זה תחת זה, וזה חליפתי וזה תמורת, ומשליכו לנהר) - אסור מדרבנן להגביה מן הקרקע בשבת משום שדומה לתולש (ורק במקום כבוד הבריות התירו כנ"ל), וכן אסור מדרבנן להניחו מיתדות ע"ג קרקע שדומה לנוטע.

אסור לקנח בחרס גם בחול משום שסנה לשיני הכרכשתא ומשום כשפים, ואפילו בשבת שיש שם כלי עליה.

נכרית לא יכלה לעשות כשפים לרב חסדא ורבה בר ר"ה משום שלא קינחו בחרס, ולא הרגו כינה בבגדיהם, ולא הוציאו ירק מאגודה שאוגדין הגננים אלא התירו את האגודה תחלה.

יום ד' פר' נשא ד' סיון תש"פ

דף פ"ב ע"א

הנכנס לבית הכסא, לא ישב במהרה ובחזוק, ולא יעצים עצמו מאד, שמא ינתקו שיני הכרכשתא ויבוא לידי סכנה.

היו לפניו צרוור וחרס לקנח בשבת - לרב הונא מקנח בצרוור אע"פ שהוא מוקצה, ולא בחרס משום סכנה, לרב חסדא מקנח בחרס שיש תורת כלי עליו ולא בצרוור. ובחרס של אוגני כלים שחלקים ואין מקרעין הבשר, גם לרב הונא מקנח בו ולא בצרוור.

היו לפניו צרוור ועשבים - חד אמר מקנח בצרוור ולא בעשבים (שהם לחים וחותרין הבשר. וי"מ כשמקנח בעשבים בעודן מחוברים ומשום חשש תלישה). וחד אמר מקנח בעשבים (המחוברים ולא יזיזים), ולא בצרוור שהוא מוקצה.

וכל זה בעשבים לחין שאין האור שולטת בהם, אבל לא בעשבים יבשים, שהמקנח בדבר שהאור שולטת בו - שיניו התחנות נוסרות.

הנצרך לפנות ואינו נפנה - חד אמר רוח רעה שולטת בו (ריח הפה) וחד אמר רוח זוהמא (כל גופו מסריח בזיעה).

הוצרך ליפנות ואינו יכול - א. לרב חסדא יעמוד וישב יעמוד וישב. ב. לרב חנן יבדוק עצמו בזוית אחרת. ג. לרב המנוגא ימשמש בצרוור באותו מקום. ד. לרבנן יסיח דעתו מדברים אחרים.

הנכנס לסעודה קבע (וגנאי לו לעמוד באמצע ולפנות) יהלך עשר פעמים ד' אמות, וי"א ארבע פעמים י' אמות ונפנה ונכנס.

משנה. שיעור הוצאת חרס - א. לרבי יהודה ליתן בין הקורות המונחות על הארץ כדי שלא יתעקמו. ב. לר"מ לחתות את שיקייה גדולה. ג. לרבי יוסי לקבל בו בריעית, והוא קטן משיעורו של רבי מאיר.

פרק א"ר עקיבא

משנה. לרבי עקיבא - ע"ז מטמאה במשא (שאדם הנושאה טמא) כנדה.

דף פ"ב ע"ב

היה כותלו סמוך לע"ז ונפל, אסור לבנותו שמהנה לע"ז, אלא כונס ארבע אמות בשלו ובונה. אם חצי ממקום כותל היה שלו וחציה של ע"ז, מחצה שלו נחשב בארבע אמות של כניסה.

לת"ק אבניו ועציו של ע"ז מטמאין כשרץ, שנאמר שקץ תשקצנו. לר"ע כנדה, שנאמר תזרם כמו דוה. ונחלקו אמוראים במחלקותם:

לרבה במשא לדברי הכל מטמאה, כנדה. ונחלקו באבן מסמא (ששמוה ע"ג יתידות וכלים תחתיה, שאם נדה ישבה עליה הכלים טמאים אע"פ שלא הכנידה עליהם שנאמר כל אשר יהיה תחתיו), לר"ע מטמאה, כנדה, ולחכמים אינו מטמאה. כשרץ. **ולר"ע היהקש לשרץ** בא

לענין משמשיה, שאינם מטמאים אלא במגע כשרץ, ולא במשא ולא באבן מסמא. **ולחכמים ההיקש לנדה** בא לטמא במשא, ומה שלא הוקשה לנבילה שמטמאה במשא ולא באבן מסמא, כדי ללמוד מנדה שאינה מטמאה לאברים, שגם חוליא של ע"ז אינו מטמאה. ולשיטת ר"ע נסתפק ר"ח בר גוריא אם ע"ז מטמאה לאברים או לא.

לר"א באבן מסמא לדברי הכל אינה מטמאה. ונחלקובטומאת משא, לר"ע מטמאה, כנדה, ולחכמים אינה מטמאה, כשרץ. **ולר"ע ההיקש לשרץ** בא לענין משמשיה, שמטמאים רק במגע. **ובין לחכמים ובין לר"ע לכך הוקשה לנדה** (ולא לשרץ לחכמים, ולר"ע לנבילה), ללמד שאינה מטמאה לאברים.

יום ה' ה' סיון תש"פ

דף פ"ג ע"א

נכרים מן התורה אין מטמאין בזיבה, שנאמר 'בני ישראל', אבל חכמים גזרו עליהם שהיו כזבין לכל דבריהם, ומטמאין במשא (שאחרים הסיטו אותם), ובהיסט (שהם הסיטו את האחרים), ובאבן מסמא.

ע"ז שהיטיה את אחרים, כגון שהניחה בכף מאזניים והכריעה את החפץ שהיה בכף האחרת, לרב אשי, לחכמים אין ע"ז מטמא בהיסט (ואע"פ שמטמא במשא כשיטת רבה (לעיל פכ): בהיסט אינו מטמא כמו באבן מסמא), לר"ע ע"ז מטמא בהיסט.

זב בכף מאזניים ואוכלין ומשקין בכף שניה - הכריע הזב, אוכלין ומשקין טמאים שהרי הסיטן, והזב מטמא בהיסט אדם וכלים ואוכלין ומשקין. הכריעו אוכלין ומשקין, אע"פ שנשא את הזב טהורים, שזב מטמא במשא רק את האדם (או כשיש ע"ג כלים המיוחדים לשיבה משום משכב ומושב).

דף פ"ג ע"ב

כל הטומאות המסיטות את אחרים טהורות, חוץ מהסיטו של זב. ולר"ע גם ע"ז שנלמד ממנו.

ע"ז העשויה מחוליות - נסתפק רב חמא אם יש טומאה על אבר ממנה (לדעת ר"ע בשיטת רבה כמבואר לעיל בע"א). ללשון א' אם הדיוט יכול להחזירה כמחוברת היא וטמאה, והספק כשאיין יכול להחזירה האם נחשבת כשבורה, או לא כיון שלא נחסרה. לל"ב כשאיין הדיוט יכול להחזירה וודאי כשבורה וטהורה, והספק כשיכול להחזירה אם היא כמחוברת או שטהורה משום שעכשיו מפורקת.

ע"ז שלימה הפחותה מכזית - אסורה בהנאה, אבל אין בה טומאה לפי שהוקשה למת שמטמא רק בכזית.

ע"ז הוקשה למת לנדה ולשרץ - וכולם להקל (לשיטת חכמים), לשרץ שלא יטמא במשא, לנדה שאינה מטמאה באברים, למת שלא יטמא כבעדשה, משום שטומאת ע"ז מדרבנן (וההקישות דברי קבלה ואסמכתא הן).

ספינה - אינה מקבלת טומאה. לתנא דמתני' שנאמר דרך אניה בלב ים, מה ים טהור אף ספינה טהורה, להנניא למדים משק שמטלטל מלא וריקן, וספינה אינה מיטלטלת מלאה שהיא גדולה. **ספינה של חרס** לחנניה טמאה שלא הוקשה לשק, לתנא דמתני' טהורה. **ספינת הירדן שהיא קטנה** לחנניא טמאה שמטלטלת מלאה, לתנא דמתני' טהורה.

אל ימנע אדם עצמו מבהמ"ד ומדברי תורה אפילו בשעת מיתה, שנאמר זאת התורה אדם כי ימות באהל. **אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה**, שנאמר זאת התורה וגו'.

שבועות חג' מתן תורה' תש"פ

דף פ"ד ע"א

ספינה המיטלטלת מליאה רק ע"י שוורים (מרב גודלה), נחשבת כמיטלטלת וטמאה לחנניא.

שלוש עגלות הן: כקתדרא המיוחדת לשיבה - טמאה מדרס, **כמטה** שאין בה נקב - טמאה טומאת מת (וכל הטומאות) שהיא כלי, חוץ ממדרס שאינה מיוחדת לשיבה, **של אבנים** - אינה מקבלת טומאה, שאינה כלי לפי שיש לה נקבים גדולים. אם יש בה בית קיבול רימונים, טמאה טומאת מת אע"פ שמטלטלת רק ע"י שוורים.

שלוש תיבות הן: פתחה מצדה - טמאה מדרס, שא"צ לומר לשוכב עליה עמוד ונעשה מלאכתו. **תיבתו מלמעלה** - טמאה טומאת מת שהוא כלי, ולא מדרס שאינה מיוחדת לשיבה, **גדולה הבאה במדה** - טהורה, שאינה מיטלטלת מליאה, ואינה ראויה לשכיבה שחלונה מלמעלה.

מדרס כלי חרס - ישיב זב על כלי חרס ולא נגע באוירו, טהור. ומנין? א. הקיש משכבו לו, מה הוא יש לו טהרה במקוה כך משכבו. ב. לר' ישמעאל הקיש משכבו של נדה לה. ג. לרבא (ע"ב), נאמר על כלי חרס פתוח שטמא באהל המת, הא אם יש עליו צמיד פתיל מציל על מה שבתוכו שלא יטמא באהל, ואפילו ייחדה שתישב עליה אשתו נדה, ואם טמא במדרס לא היה מציל שדבר טמא אינו חוצץ מטומאה.

דף פ"ד ע"ב

פשוטי כלי עץ טהורין מטומאת שרץ, ואם ראוי למשכב (כגון מפץ) מקבל טומאת מגע במת, שק"ו הוא מפכין קטנים של חרס שטהורין בזב (מטעם המבואר בסמוך) ואע"כ טמאין באהל המת שנאמר כל כלי פתוח, מפץ שטמא בזב בטומאת מדרס, ק"ז שנטמא במת.

פכין קטנים של חרס אין נטמאין ע"י זב בשום טומאה. במדרס - שאין ראויים לשיבה, וגם שכלי חרס לא נטמא במדרס. מגע - כלי חרס נטמאין רק מאוירן, ופיהם צר והזב אין יכול להכניס את ידו, ואע"פ ששערו מטמא היינו רק במקום הראוי לנגיעת בשרו. היסט - אפקיה רחמנא בלשון נגיעה. שאם אינו מטמא במגע אין מטמא בהיסט. וכן לענין טומאת משא רק הבא לכלל מגע בא לכלל משא.

פשוטי כלי עץ אין להם טהרה במקוה כמו אוכלין ומשקין, שלא הוזכרו בפרשת מדין ושרצים. ו"מ"ט טמאים במדרס, ואע"פ שהוקש משכבו לו שרק משכב שיש לו טהרה במקוה, כבר נאמר 'כל המשכב' משמע אפילו אין דומה לו, לומר שאם במיניו יש טהרה במקוה (כגון כלי עץ המקבלים), מטמא מדרס.

משנה. ערוגה ששה על ששה טפחים זוועין בתוכה ה' זרעונים, ארבע בארבע רוחות הערוגה, וממלא את כל הרוח עד הקרן, וגרעין אחד באמצע. (ואע"פ שאין החקקה ג' טפחים בקרנות ויונקים זה מזה, האיסור הוא בערבוב ולא בנייקה, ויש היכר שזו ברוח צפון וזו בדרום, ורק באמצע צריך החקקה כדי יניקה משום היכר).